

O'ZBEKISTONDAGI TA'LIM YO'NALISHI

Yuldashbayeva Sarvinoz Qahramon qizi

Fan va texnologiyalar universiteti Maxsus pedagogika yo'nalish talabasi

Annotatsiya: Maqolada O'zbekistondagi ta'lim tizimini tahlil qilingan, shuningdek, mamlakatimizda demokratik islohotlarni amalga oshirish, iqtisodiyotni barqaror rivojlantirish hamda jahon hamjamiyatiga integrasiyalashuvda siyosatning asosiy elementlaridan biri uzluksiz ta'lim tizimi ekani ta'kidlangan.

Kalit so'zlar: Ta'lim tizimi, davlat, yoshlar, islohot, qonun, ta'lim sifati.

Bugun O'zbekiston barcha sohalarda tarixan qisqa muddat ichida ulkan yutuqlarni qo'lga kiritdi. Mamlakatimiz o'zining mustahkam taraqqiyot yo'lidan dadil odimlab bormoqda. Xususan, O'zbekiston Respublikasi Prezidenti Qurolli Kuchlar Oliy Bosh Qo'mondoni Islom Karimov rahnamoligida yosh avlodni tarbiyalashga, ularning dunyoqarashini milliy va umuminsoniy qadriyatlar asosida shakllantirishga davlat siyosati darajasida alohida e'tibor qaratilmoqda. Buni Birlashgan Millatlar Tashkilotining Bosh kotibi Pan Gu Munning quyidagi so'zlari bilan tasdiqlash mumkin: –O'zbekiston ming yillik rivojlanish maqsadlariga erishish, qonun ustuvorligini ta'minlash, inson huquqlari, onalik va bolalikni himoya qilish, ta'lim tizimini takomillashtirishda ulkan yutuqlarni qo'lga kiritdi. Ushbu muvaffaqiyatlar barqaror va inson manfaatlariga yo'naltirilgan ijtimoiy-iqtisodiy islohotlar samarasidir. Ta'lim har qanday jamiyatning taraqqiyotini belgilovchi eng muhim omillardan biridir. O'zbekiston mustaqillikka erishgandan so'ng ta'lim sohasida keng ko'lamli islohotlarni amalga oshirdi. Davlat ta'lim tizimini modernizatsiya qilish, xalqaro tajribalarni joriy etish va zamonaviy texnologiyalarni qo'llash orqali sifatni oshirishga intilmoqda. Ushbu maqolada O'zbekistondagi ta'lim yo'nalishining hozirgi holati, duch kelayotgan muammolar hamda kelajakdagi istiqbollari haqida so'z yuritiladi. O'zbekistonda ta'lim tizimi quyidagi bosqichlardan iborat:

1. Maktabgacha ta'lim – 3 yoshdan 7 yoshgacha bo'lgan bolalar uchun mo'ljallangan. So'nggi yillarda maktabgacha ta'lim muassasalari soni sezilarli darajada oshdi. Hukumat ushbu yo'nalishda davlat-xususiy sheriklik asosida ko'plab yangi bog'chalarni tashkil etmoqda.

2. Umumiy o'rta ta'lim – 9 yillik majburiy ta'limni o'z ichiga oladi. Shuningdek, 10-11-sinflar ixtiyoriy ravishda davom ettirilishi mumkin. O'quvchilar zamonaviy

fanlarni o‘rganish bilan birga, kasbiy ko‘nikmalarga ham ega bo‘lishlari uchun o‘quv dasturlari takomillashtirilmoqda.

3. O‘rta maxsus, kasb-hunar ta‘limi – Texnikum va kasb-hunar maktablarida ta‘lim beriladi. Hukumat bu tizimni rivojlantirishga katta e‘tibor qaratib, yoshlarni zamonaviy kasblarga yo‘naltirmoqda.

4. Oliy ta‘lim – O‘zbekistonda 100 dan ortiq oliy o‘quv yurtlari faoliyat yuritmoqda. So‘nggi yillarda xalqaro universitetlar filiallari ochilib, xorijiy ta‘lim standartlari joriy etilmoqda. Bundan tashqari, oliy ta‘limda kredit-modul tizimi joriy qilinib, talabalarga ko‘proq erkinlik berilmoqda. Ta‘lim sohasidagi muammola O‘zbekistonda ta‘lim tizimi rivojlanayotgan bo‘lsa-da, hali ham muammolar mavjud hisoblanadi. Shu bois ta‘lim sifatining yetarli emasligi – Ayrim hududlardagi maktablarda malakali o‘qituvchilarning yetishmovchiligi kuzatilmoqda. Shuningdek, darsliklar va o‘quv dasturlari zamonaviy talabga mos kelmasligi mumkin. Material-texnik bazaning eskirishi – Qishloq joylarida maktablarning infratuzilmasi yetarli darajada rivojlanmagan. Kompyuter texnologiyalari va internetdan foydalanish imkoniyatlari ham cheklangan.

Oliy ta‘limga kirishdagi qiyinchiliklar – Talabalar sonining oshishi natijasida oliy o‘quv yurtlariga kirish jarayonida katta raqobat mavjud. Shuningdek, ayrim sohalarda ta‘lim sifatining pastligi kadrlar yetishmovchiligiga sabab bo‘lishi mumkin. Amaliy ta‘lim va nazariya o‘rtasidagi tafovut – Talabalarning nazariy bilim olishiga katta e‘tibor qaratilsa-da, amaliy tajriba yetishmovchiligi ish bozorida raqobatbardoshlikni pasaytiradi.

Ta‘lim sohasidagi islohotlar va kelajakdagi imkoniyatlar O‘zbekiston ta‘lim tizimini rivojlantirish uchun quyidagi yo‘nalishlarda faoliyat olib bormoqda:

1. Ta‘limni raqamlashtirish – Elektron darsliklar, onlayn kurslar va masofaviy ta‘lim tizimi rivojlantirilmoqda.

2. O‘qituvchilar malakasini oshirish – Pedagoglarning zamonaviy metodikalarga asoslangan holda ta‘lim berishi uchun malaka oshirish kurslari yo‘lga qo‘yilmoqda.

3. Xalqaro hamkorlikni kengaytirish – Xorijiy universitetlar bilan hamkorlik o‘rnatilib, qo‘shma dasturlar ishlab chiqilmoqda.

4. Amaliy ta‘limga e‘tibor berish – Kasbiy ta‘lim muassasalari va ishlab chiqarish korxonalarini o‘rtasida hamkorlik yo‘lga qo‘yilmoqda, bu esa bitiruvchilarning ish bilan ta‘minlanishiga yordam beradi.

Xulosa qilib aytganda, O‘zbekiston ta’lim tizimi o‘zgarish va rivojlanish jarayonida bo‘lib, davlat tomonidan sohani modernizatsiya qilishga katta e’tibor qaratilmoqda. Shunga qaramay, hal qilinishi kerak bo‘lgan muammolar ham mavjud. Kelajakda ta’lim tizimining yanada takomillashuvi uchun innovatsion yondashuvlar, raqamlashtirish va xalqaro tajribalar joriy etilishi muhim ahamiyat kasb etadi.

FOYDALANILGAN ADABIYOTLAR:

1. Каримов И.А. Илом Каримовнинг Ўзбекистон Республикаси Президенти лавозимига киришиш тантанали маросимига бағишланган Олий Мажлис палаталарининг қўшма мажлисидаги нутқи // Халқ сўзи, 2015 йил 11 апрель. №72 (6255).
2. Халиқулова Ҳ. Ўзбекистонда инклюзивтаълимни ривожлантириш борасида халқаро ҳамкорлик (1996-2014) йиллар мисолида) // Ижтимоий фикр. Инсон ҳуқуқлари. 2015 №2(70). Б.39.
3. Ўзбекистон Республикаси Конституцияси. Т.: Ўзбекистон, 2014 Б.15.